

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile se returnează.
INSERATE se primesc la ADMINISTRATIUNEA în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augensfeld & Emrich Lesner. Heinrich Sohalak. Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelke.
In Budapesta: A. V. Goldberger. Ekstein Bernat. In Hamburg: Marolff & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie armonioasă pe o coloană 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3. a o serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L L X I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl., pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se pronunță la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajul I.
I: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 117.

Brașov, Sâmbătă 30 Mai (11 Iunie).

1898.

Absolutismul lui Wlassics.

In nici un resort ministerial al țerei unguerești, nici chiar în al internelor, nu se dă pe față în mod atât de brusc absolutismul parlamentar, de care suntem bântuiți de atâta amar de timp, ca în resortul ministeriului de culte și instrucțiune publică.

Adevărat, că în ce privește volnicțiile și forța brutală resortul de interne al lui Perczel este și rămâne neîntrecut. Dér toate acestea se servesc mai mult pe răspunderea personală a ministrului, care ne mai întrebând camera, ordonanțază și poruncește după plac. Când ordonanțele și poruncile sale ating mult puțin și pe Ungurii din opoziția, el este interelat și luat de scurt în dietă; pentru isprăvile însă, ce le servesc față cu populațiunea română, dîsă „dușmană statului“, dieta nu i pòrtă grija, nimeni nu-l trage la răspundere. Dècã n'am sci, cã acèstã nepãsare este de fapt o consimțire tacită, — care în așa dișa opinie publică maghiară, condusă de pressă, se transformă în aprobare fățișă, — s'ar putè crede, cã volnicțiile și prigonirile în contra noastră pe terenul administrațiunei politice se fac în cea mai mare parte fără scirea dietei.

Nu așa stă însă lucrul în ce privește acțiunea, de o desfășură ministrul unguereș de culte și instrucțiune publică „în interesul statului“. Absolutismul exercitat de d-l Wlassics în ale școlilor și bisericilor este și în formă un absolutism pur parlamentar, cãci el n'are, decăt sè apară înaintea „părinților patriei“ cu ori-ce susțiinãri, cu ori-ce acușațiune și amenințãri și este dinainte sigur, cã pe cãtã vreme acestea vor fi îndreptate în contra naționalităților nemaghiare și îndeosebi a Românilor, pentru pretinsa salvare a intereselor de cultură ale „statului național maghiar“, el va fi aprobat și aplaudat unanim.

Așa se întâmplă în ambele camere ale parlamentului ungar și tot acèstã unanimitate ar fi dobândit-o ministrul Wlassics și Marța trecutã în camera magnașilor, dècã obiectul, de care se tracta, întregirea venitelor preoțesci din partea statului, nu ar fi atins în mare măsură și interesele bisericilor maghiare.

Cu tótã opoziția, ce a întimpinat-o însè proiectul d-lui Wlassics din partea căpeteniilor bisericesci pentiu tendința și scopul, ce-l are, de a face posibilă o mare ingerință a guvernului în afacerile interne ale bisericilor, ministrul a eșit învingător și încă cu mare majoritate.

S'a găsit de astã-datã un magnet de frunte, care a botezat fètul hidos al politicei lui Wlassics cu adevăratul sèu nume, spunènd franc și fără încungiu, cã dispozițiunile cele monstruoșe ale proiectului din cestiune s'au introdus numai și numai în prejudițiul și în paguba naționalităților nemaghiare; guvernul, neputènd deslega pe față cestiunea

naționalităților, vrè s'o resòlve pe cãi piezișe, cu forța și cu banii. Guvernul, dîse contele M. Esterhazy, — cãci de acesta e vorba — nu se gândește de-a câștiga încrederea naționalităților, din care causă se teme mult, cã prin forță și ajutoșre bănesci Ungurii nu vor isbuti nici-odată a realiza idea de stat maghiar.

Ministrul Wlassics par' cã a presimțit, cã din partea acèstã i se va spune în față un adevèr sdrobitor, cãci s'a grăbit a lua cuvèntul înaintea lui Esterhazy și a vorbi în consciința puterei absolutiste, ce o esercită în parlament politica culturală maghiară, al căreia purtător este. Și nu s'a mârșinit de a-și apèra proiectul cu argumentele cunoscute, cã tóte, bune rele, sunt numai pentru salutea „statului național maghiar“, ci răspundènd episcopului Meșianu, a debutat din nou cu nisce afirmațiuni, susțiinãri și amenințãri, prin cari a voit sè se înfățișeze ca un Jupiter tonans, dela a căruia grafiã atèrnă sòrtea culturală națională a Românilor din acest stat.

La justa imputare, ce a făcut-o episcopul Meșianu regimului maghiar, cã n'a permis confesiunei gr. or. române de a-și înființa gimnasiu confesionale nici pe banii ei proprii, ministrul Wlassics a răspuns într'un mod, care nu numai, cã n'a fost la loc, dèr ar trebui sè înspăimènte pe ori și ce om cu judecatã rece vèdènd, cum sunt tractate în acest stat interesele de cultură a peste trei milioane de cetățeni de altã limbă și naționalitate.

Au avut reson foile guvernului, cã au adus fórtè ciuntitã acèstã parte a vorbirei ministrului, cãci ea nu pòte, decăt sè illustreze în modul cel mai trist starea asupritã, în care se aflã aici școlile și instrucțiunea românească.

Dér d-l Wlassics se simte, cum am dîs, absolut în resortul sèu. El e sigur de sprijinul dietei. Ce lipsă ar mai fi dèr' sè mai afle țera și lumea, ce anume argumente a folosit el spre a respinge afirmațiuni și plângerile, ce se basèzã pe cele mai tarî argumente ale legalității, dreptății și ale echității?

Baia de sînge dela Dol.

— Dece Românî împușcați. —

In comuna Dol din cercul pretorial al Almașului, apròpe de gara Nadës, pe linia feratã Clușiù-Huedin-Oradea-mare, s'a întèmplat alaltã-erî la 8 Iunie n. un mælcel sângeros, comis de gendarmii unguereșci în potriiva locuitorilor români.

Ni se comunicã din Hida cã în 8 Iunie n. gendarmii au împușcat **dece țèrani români**, dintre cari **trei inși au cãduť morți** pe loc, èr **șepte au fost rãniți de morťe**.

Ètã acum, ce spune o telegramã, ce i-se trimite diarului kosuthist „Egyetèrtès“, din Hida, tot cu data de 8 Iunie:

„Comuna Dol din comitatul Cașocnei, a fost ađi teatrul unei întèmplãri sângeroșe.

Proprietarul (ungur) Berezaky a voit sè închidã vitele țèranilor români, cari pásceau pe proprietatea sa. Țèranii s'au opus și voirà sè oprèscã cu puterea (? — Red.) închiderea vitelor. Proprietarul vèdènd, cã nu pòte rèsbi cu țèranii, a chiãmat în ajutor gendarmeria. Fiind-cã poporul n'a voit sè asculte nici de gendarmii, **aceștia au pușcat între ei. Pușcãturile au avut efect oribil: de ce omeni, între cari primarul, curatorul, crisanul și un jurat, au cãduť jos într'o baie de sînge. Dintre cei cãduťi trei au murit imediat**, èr **cei-lalți în mare parte au fost rãniți de morťe**. Teatrul întèmplãrii fù umplut de *țipete desperate*, în cari se mesteca înfiorãtor horoãitul muri-bunđilor și strigãtul după ajutor al celor rãniți. Cei rãmãși nevãtãmați fugirà *plângènd și blãstèmând* la casele lor, umplènd comuna cu țipetele și vaietele de spaimã. Mai e de notat, cã *în urma pușcãturilor au pierit și șese capete de vite*“.

Ast-fel descrie telegrama foiei unguereșci barbaria sèvrșitã de gendarmii, cari fără milã și c'o sèlbãtãcie uimitòre au tras cu glònte în carne viie, rèsturnând la pãmènt trei țèrani omorîți și de ce greu rãniți. Înregistrând acest cas sângeros foia maghiară dîce între altele:

„Viața de om în Ungaria începe sè devinã în timpul din urmã *fòrtè iestînã*... Gendarmii aratã mereu mare aplecare pentru pregãtirea bãilor de sînge. Așa se vede, cã la acèstã îi încuragèzã acea gònã nemilòșã, pe care puterea a aflat de bine s'o pornèscã contra a tot, ce are aparența socialismului. Recunòșcem, cã și poporul trece une-orî marginile, acèstã însè nu este causã suficientã de-a culca la pãmènt omeni, cum e datina sè se facã cu animalul turbat... Într'adevèr a sosit timpul, ca gendarmeria și autoritãțile sè tracteze mai uman cu poporul și sè nu recurgã îndatã la mijlocul estrem: la pușcã. *Cel ce sèmnã vènt, culege furtunã*“.

Dècã chiar o foia unguereșcã, ale cărei sentimente și porniri ostile față de Români sunt cunoscute, se înfiorèzã de-atãta sèlbãtãcie a gendarmilor unguereșci, ce sè dîcem noi, cu ce termenî am putè sè înfieriãm acèstã criminalã violență a gendarmilor, cărorã li-s'a prefãcut în obicei de a trage cu glònte în poporul nostru, fără nici o temere de rèspundere?

O enunțiațiune a Cehilor în parlament.

Am amintit eri pe scurt ceva despre importantul discurs al conducătorului Cehilor tineri Dr. Kramarz. Se dã o deosebitã importanță acestui discurs, care e privit ca epilog pentru sesiunea acèstã din partea Cehilor. De aceea vom reda aici partea din urmã mai însemnatã a lui.

Credèți, cã ceea-ce n'a putut face marele partid de stat al stângei germane de odinòrã, veți face acum introducènd limba germanã, ca limbã a statului, într'un timp, când tóte cele-lalte popòre s'au deșteptat la o viață intensivã naționalã? *Nu, și nici-odată!* (Vii aplause din partea Cehilor) *Soiu, ce însemnã în viața politicã nu și nici-odată*. Ar trebui sè desperez în tóte

ce le cred, dècã n'aș putè dîce aici: cele-lalte popòre ale Austriei *nu vor permite nici-odată*, ca sè aibã aici o limbã de stat germanã (Cehii aplaudèzã; reprobãri în stânge).

Dr. Pommer: Atunci vè vom forța!

Wolf: Puteți interveni apoi èrãși cu poliția în contra limbei de stat germane.

Dr. Kramarz: De aceea veniți d-vóstrè și dîceți: Voim vechia supremațiã, dècã merge: în Austria, dècã nu merge: altunde va. Tocmai acest radicalism este cel mai pericolos, cãci alt-fel radicalismul e aci în urcare, aci în scãdere, fiind-cã nu e cu puțință, ca un popor sè rãmãnã în continù radical, de òre ce dorește sè vadã împlinite și postulate positive. D-vóstrè radicalii (germani) aveți un program pozitiv: susținerea vechei supremații cu orice preț.

Crisa ce domnesce ađi în Austria, nu este o simplã crisã pentru ordonanțele de limbã; ea este un rêu, care atacã rãdèci-nile și fundamentele statului. (Așa e! în partea Cehilor tineri). De aceea nu ajutã aici mijlòce paliative. *Parlamentul* èstã, ce-l vedeți aici, *e mort*, și aceia, cari l'au îngropat, a-ți fost d vóstrè și nimeni altul (Aprobãri din partea Cehilor, reprobãri în stânge) Ați tãiat însi-vè crènge pe care a-ți sèduť.

A. Steiner: Prin poliția, ce a-ți adus-o în camerã.

Dr. Kramarz: Parlamentul e mort, pentru-cã aici principiul ori-cãru parlamentarism e nimicit; aici nu domnesce principiul majorității, aici domnesce și poruncește absolut numai minoritatea, nu cu mijlòcele minții, ci numai prin forță. (Cehii aprobã viu). Acèstã este o pericolòșã negare a parlamentarismului, așa cã pe acèstã basã nu mai pòte cresce nici-odată ceva sãnãtos. De aceea dîc: dècã s'ar capitula înaintea d-vóstrè, dècã vi-s'ar ceda și, urmând dictatului minorității d vóstrè, s'ar cassa ordonanțele de limbã, atunci s'ar ucide acèstã camerã, cãci printr'asta i-ar fi datã fiã-cãrei minorități arma în mână, prin care sè-și potã acapara puterea (Aprobãri la Cehii tineri).

Wolf: Incețezã, president al poliției, care ai chiãmat în camerã pe cei cu chivera! (Alusiune la Kramarz, fost vice-președinte pe timpul marei obstructioni).

Dr. Kramarz: D-tale, d-le Wolf, numai plăcut putea sè-ți fiã, dècã vin înãntu chivere. (Iaritate). Diagnostica, ce am făcut-o, e mai mult ca tristã, e *desperatã*. Nu e ertat însè a despèra. Mai e încă o ușã de scãpare. Eu cred, cã ori și care va admite, cã un centralism aședat pe domnirea unui popor, e cu neputință în Austria... Statul trebuie sè se întòrcã *la tradițiunile sale istorice, la problema sa istoricã*, ca sè fiã o vatrã pentru tóte popòrele (Aplause vii în drèpta. Reprobãri în stânge) și comuniunea trebuie sè-o caute statul numai acolo, unde e binefãcòtoș, în cestiunile economice. Aceste sunt ideile adresei majorității, cum am votat-o în comisiune, și sunt convins, cã principiile adresei majorității trebuie sè fiã principiile fiã-cãru guvern, care voiesce, sè scape acest imperiu din grèua crisã. Este convingerea mea firmã, fiind-cã nu desperez în viitorul acestui imperiu, ci cred, cã se va gãsi bãrbatul de stat, care va sèvrși acèstã faptã salvatòre. Și cele 14 milioane de popòre negermane, cari n'au urã și dușmãniã în contra poporului german (Reprobãri în

Rohseid. Bastkleid. fl. 8.65

bis 42.75 p. Stoff z. kompl. Robe - Tussors und Shantung-Pongees - sowie schwarze, weisse und farbige Henneberg-Seide von 45 kr. bis fl 14.65 per Met. - in den modernsten Geweben, Farben und Dessins. **An Private** porto- und Steuerfrei ins Haus. Muster umgehend.

Seiden-Fabriken G. Henneberg,
(K. u. K. Hofliefer.) Zürich.

Cursul la bursa din Viena.

Din 8 Iunie 1898.

Renta ung. de aur 4%	121.40
Renta de corone ung. 4%	99.10
Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%	119.20
Impr. cail. fer. ung. in argint 4 1/2%	100.—
Oblig. cail. fer. ung. de est. f. emis.	119.75
Bonuri rurale ungare 4%	97.10
Bonuri rurale croate-slavone	97.75
Impr. ung. cu premii	157.50
Losuri pentru reg. Tisei si Seghedin	139.50
Renta de argint austr.	101.95
Renta de hartie austr.	101.85
Renta de aur austr.	121.75
Losuri din 1860.	141.—
Actii de-ale Banței austro-ungara	911.—
Actii de-ale Banței ung. de credit.	401.50
Actii de-ale Banței austr. de credit.	360.—
Napoleonori	9.52 1/2
Marci imperiale germane	58.85
London vista.	120.10
Paris vista	47.52 1/2
Rente de corone austr. 4%	101.55
Note italiene.	44.40

Cursul pietei Braşov.

Din 9 Iunie 1898.

Banconota rom. Cump.	9.50	Vënd.	9.52
Argint român. Cump.	9.44	Vënd.	9.48
Napoleon d'or. Cump.	9.51	Vënd.	9.53
Galbeni Cump.	5.62	Vënd.	5.65
Ruble Rusescoi Cump.	127.—	Vënd.	128.—
Marci germane Cump.	58.60	Vënd.	58.70
Lire turcescoi Cump.	10.70	Vënd.	10.70
Seris. fonc. Albina 5%	101.—	Vënd.	102.—

Nr. 3366—1898.

PUBLICAȚIUNE!

referitoare la măsurarea dărei de câştig
Clasa III, până la finea anului 1898.

Oficiul de dare orăşenesc, publică spre generală cunoştiinţă, că On. direcţiune de finanţe c. r. ung. din loc cu deciziunea din 6 Iunie 1898 Nr. 17069—98/III-a a trimis la of. ul de dare orăşenesc conspectele, care conţin taxele de dare după câştig, care cade asupra acelor contribuabili, cari au început vre'un comerţ nou şi nu sunt taxaţi de mai înainte, ce au a plăti până la finea anului 1898.

Aceste conspecte în sensul §-lui 18 Art. de lege XLIV din anul 1883 stau la dispoziţia respectivilor, 8 zile, adică din 10 Iunie a. c. dela 8—12 ore a. m. se pot vedea la oficiul de dare orăşenesc, ca ori şi cine referitor atât la persoana lui cât şi a altuia să se informeze cum este taxat, ca având să facă vre-o observaţie, să o potă face.

Aceste observări se pot preda în restimp de 8 zile, ce sunt espuse

conspectele la vedere, în scris la direcţiunea de finanţe c. r. ung., mai târziu la comisia de taxarea dărei în casa sfatului.

Totodată cu acesta se aduce la cunoştiinţă şi dăile în care se pertractează taxarea dărei după câştig clasa III de cătră comisia respectivă. Aceste pertractări se țin în fiecare zi dela 7—12 ore a. m. în sala de şedinţe cea mică din stat, unde contribuabilii, având a face obiecţiuni contra taxării, le pot validita ori personal, ori prin plenipotenţi preveduţi cu procură.

Taxarea dărilor va urma în ordinea următoare, care nu va fi de loc schimbată, şi anume:

Sâmbătă, în 18 Iunie 1898, dela postul 1—56 al conspectului de evaluare:

Dulgherii, aurarii, tâmplarii, birjarii, friseurii, bărbierii, cismarii, pantofarii, arhitectii, antreprenori, strungarii, năsiparii, pictorii de firme, pictorii lustritorii, vâpsitorii, ştefari, mosele, producători de candite şi de halva, cărăuşi, fotografi, posesori de băi de vane.

Luni în 20 Iunie 1898 dela postul 57—99 al conspectului de evaluare:

Fabricile de mobile, săpunari şi lumânari, posesori de firestreuri, fabricanţi mărfurilor de ţesături, neguţatori de cânepă, peşce şi brânzeturi, vîndători apelor minerale şi de pepeni, neguţatori de pome şi produse, vîndători articolelor de decoraţiune şi siderografe, negoţatori şi furnisori de victualii, negoţatori de anticitaţi, tapiserii, neguţatori de mobile, de haine, articole de modă pentru femei şi de lipscănie, neguţatori de băcănie, vîndători articolelor de acid carbonic, urloierii.

Marti, în 21 Iunie 1898, dela post 100—147 al conspectului de evaluare:

Sfărnarii, cărciumari, cărciumari acordaţi, restaurateuri, neguţatori de vin en gros şi en detail, posesorii de cărciume, dătatori de cost, posesori de cafenele.

Miercuri, în 22 Iunie 1898, dela post 148—192 al conspectului de evaluare:

Fabricanţi de flori artificiale, grădinari, lăcătuşi, maşinişti, faur de bicycle, zidari, pardositorii, betonieri, tipografi, librarii, vîndători de cărnuri afumate, salamierii, îngrăşitori de rimători, stabilimentele de spălat, orologieri, posesori şcolilor froebeliane, pitari, vîndători de prăjituri.

Joi în 23 Iunie dela postul 193 până la 219 al conspectului de evaluare:

Croitori, croitorii hainelor de femei, curăţitori de pete, turnători de aramă, căldărari, advocaţi, executori judecătoreşti, anteprenori regulărei canalurilor, comişi agenţi, institutele de plasare, instructori de clavire, instructori de musică, musicanţi de Țigani, posesori de dulapuri şi musee, circuvariete, actori, posesorii

şetrelor dărei la tir, vîndători de tutun, acei ulteriori consignaţi, mai departe reuniunile şi antreprenoratele supuse ascernerii socotelor publice.

Braşov, 8 Iunie 1898.

1—2. Oficiul de dare orăşenesc.

A N U N C I U R I
(insertiuni şi reclame)

Sunt a se adresa subscrisei administratiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemēt, care creşce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Admi istr. „Gazeta Trans.“

Pentru Biciclişti:

Veste,
Pantaloni,
Gamaşe,
Ciorapi.

Pentru Turişti:

Cămăşi,
Gamaşe,
Cingători şi
Cingători de dame

se află în asortiment mare la
Gheorg Foith
impletitori mecanice.
Braşov, Str. Porţi 21

Fabricate proprii de impletitori.

Fabricate proprii de impletitori.

Lucrări de legătorie de cărţi.

Wilhelm Haydecker

legător de cărţi, şi lucrător de galanterii,
Braşov, Strada Porţii Nr. 22.

Recomandă Onoratului public dela oraş şi dela sate

Legătoria sa de cărţi,

ce există de 14 ani cu cel mai bun renume şi este mult mărită şi din nou arangiată cu 9 maşini diferite.

Se efectuesc toate lucrările ce cad în sfera legătoriei de cărţi, dela cea mai simplă carte de şcolă legată, până la cea mai fină legătură de lux în piele, catifea, mătase, pluş, pânză etc. executând cât se poate de bine şi de exact.

Având lucrători de toate specia escelent pregătiţi, acesta legătorie de cărţi poate se esecute iute şi foarte ieftin tot ce se poate eugeta mai bun în aceste lucrări.

Lucrări de galanterii, passepartout, cartonage etc. în toate esecuţiunile posibile.

Despărţemēt deosebit pentru legarea cărţilor comerciale, protocoalelor pentru autorităţi şi oficiilor comunale, cu un personal anume instruit pentru acesta; cel mai durabil şi cel mai practic mod de legat.

Tipăresce inscripţiuni pe pantlici de cununii şi listeguri etc.

WILHELM HAYDECKER,

legător de cărţi,

Strada porţii Nr. 22.

18—0

Strada porţii Nr. 22.

A V I S!

Prenumeratiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potă face şi reînnoiri şi când dela 1-ma şi 15 a fiă cărei luni.

Domnii abonaţi să binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc ca espedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonază din nou să binevoiască a scrie adresa amurii şi să arate şi posta ultimă.

Administraţ. „Gaz. Trans.“

Losuri ale loteriei de clasă reg. ung.

pe cât vor fi disponibile **se capetă** la casa de bancă
NUSSBÄCHER & BEER Braşov (Transilvania).

Prospecte stau la dispoziţie.

2128—10.